

Illyés Szabolcs

SZTE Juhász Gyula Pedagógusképző Kar

Az „etnikai tisztogatás” fogalmának alkalmazhatósági kérdései a balkáni genocídiumok tükrében

Az angol nyelvű tanulmány újszerű megközelítésből próbál történeti és társadalomtudományi szempontból alkalmazható értelmezési keretet találni egy emberéletek száz-ezreinek árán körvonalazott fogalom: az „etnikai tisztogatás” tudományos használatához. A rettenetes humanitárius krízishelyzetek és emberiség ellen elkövetett bűnök tartalmát hordozó kifejezés mögött rejlő történeti tartalom – Magyarország vonatkozásában – időben és térben legplasztikusabban az ezredfordulós balkáni konfliktusok kapcsán kerül az értelmezhetőség dimenziójába.

Az ezredfordulós balkáni háborúk egyes fázisait azokhoz a konfliktus-klaszterekhez kötjük, melyek eredményeképp egy-egy, ma is egzisztens köztársaság kivívta függetlenségét. Ezt Bosznia-Hercegovina 1992-ben kinyilvánította ki nemzetközi jogi minőségben, ám ezt a szerbek nem fogadták el, akik a ma „Bosznia-Hercegovinaként” ismert alakulat területének egy részét saját államuknak tekintették.

Az etnikai tisztogatás fogalmának használhatóságához mindenképp a modern, európai értelemben vett etnikai csoportok értelmezhetőségi környezetét kell mélységükben körvonaloznunk, első az etnikum közösségi szintű definíciója: olyan csoportok, amik közös kultúrával és eredet rendelkeznek. Azonban a kultúra ködös fogalom, és az eredet kérdése – mint ahogy az éppen a szerb hegemonia narratívájából jelen konfliktus kapcsán is kiviláglik, erősen „ködös”.